

เมืองลพบุรีในแผ่นดิน สมเด็จพระนารายณ์

มุมมองทางจิตวิทยาประวัติศาสตร์
(Psychohistory viewpoint)

กิตติกร มีทรัพย์

เมืองลพบุรีในแผ่นดิน สมเด็จพระนารายณ์

มุมมองทางจิตวิทยาประวัติศาสตร์
(Psychohistory viewpoint)

กิตติกร มีทรัพย์

คำนำสำนักพิมพ์

เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองลพบุรีในสมัยพระนารายณ์มีปรากฏอยู่ในตำราประวัติศาสตร์ในหลายๆ ฉบับ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องราวที่พระนารายณ์ได้ทรงกระทำไว้เกี่ยวกับการสร้างเมืองและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แต่เหตุผลในการสร้างเมืองลพบุรีก็ไม่ค่อยแน่ชัดนัก บ้างก็ว่าสร้างเพื่อเป็นเมืองหน้าศึกไว้ตั้งรับพม่า บ้างก็ว่าสร้างไว้หลบภัยจากการกบฏต่างๆ ของฝ่ายที่คิดจะแย่งชิงราชสมบัติ

แต่เรื่องแรงบันดาลใจให้มีการสร้างเมืองลพบุรีในหนังสือเล่มนี้เป็นอีกแง่มุมหนึ่งที่คุณกิติกร มีทรัพย์ พยายามใช้เหตุผลทางจิตวิทยาของพระนารายณ์มาอธิบายการกระทำดังกล่าว

สำนักพิมพ์สมิตเห็นว่าเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจในอีกมุมหนึ่งที่ยังไม่ค่อยมีใครเขียนและวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งเท่านี้ เราจึงอยากนำเสนอเพื่อเป็นมุมมองอีกด้านของประวัติศาสตร์

เราคือผู้ส่งข่าว จากมิตรสู่มิตร

สำนักพิมพ์สมิต

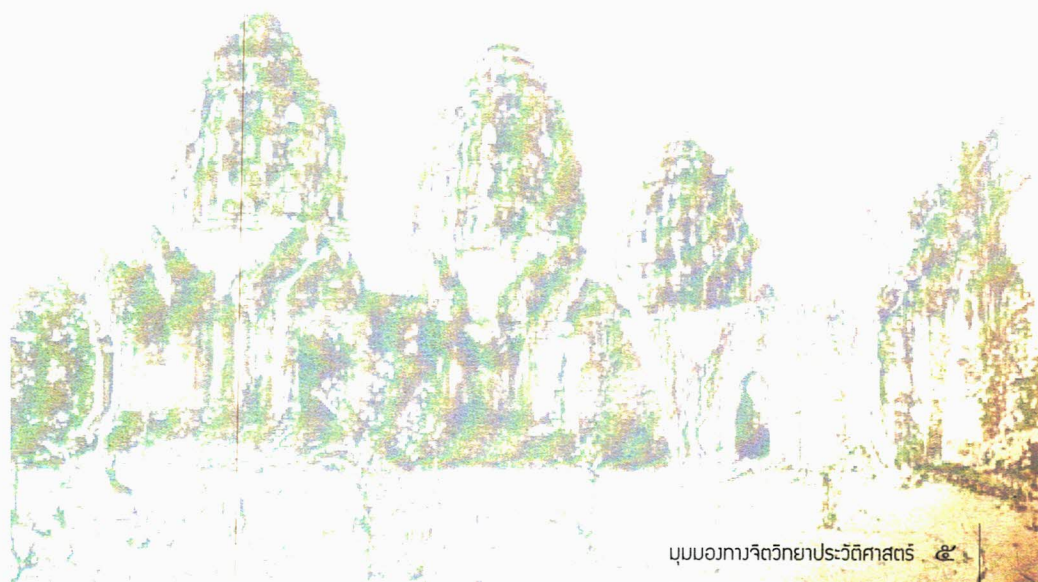
จากผู้เขียน

หนังสือ “เมืองลพบุรีในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ มุมมองทางจิตวิทยาประวัติศาสตร์ (Psychohistory viewpoint)” เล่มนี้เป็นหนังสือประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์ ในมุมมองที่แตกต่าง กล่าวคือเป็นการวิเคราะห์การซ่อมสร้างปฏิสังขรณ์เมืองลพบุรีของสมเด็จพระนารายณ์ให้เป็นราชธานีแห่งที่สอง และเพื่อหลีกเลี่ยงการบุกโจมตีเข้าถึงองค์โดยง่ายของกลุ่มกบฏในอยุธยาอันเนื่องมาแต่การได้ราชสมบัติ ไม่แต่เท่านั้นยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การซ่อมสร้างนิรमितเมืองลพบุรีขึ้นใหม่ เป็นการคลี่คลายทุกข์ในพระทัยหรือเพื่อคลายความวิตกกังวล(anxiety)ออกไปได้โดยอัตโนมัติ

การนิรमितเมืองให้ใหญ่โตโอฬาร มันคงแข็งแรงด้วยเชิงเทินและป้อมค่าย กับขยายออกไปเรื่อยๆอย่างกว้างขวาง สมบูรณ์งดงามด้วยองค์พระที่นั่ง ราชอุทยานและธรรมเนียมสถานอันร่มรื่นทันสมัยอารยแห่งยุคพร้อมสรรพด้วยเทคนิควิทยา เช่น หอดูดาว น้ำพุประดิษฐ์และการประปา เป็นต้น อันเป็นที่สุดแห่งเมือง!

การทุ่มเทพลังไปกับการนิรमितกรรมไปกับการสร้างเมืองเช่นนั้น เป็นการใช้กลไกทางจิต(defense mechanism) ช่วยคลี่คลายทุกข์ในพระทัยควบคู่ไปด้วยโดยอัตโนมัติ ผลของนิรमितกรรมที่ตามมาอันเสมื่อดังราชาประดิษฐ์นั้นนำมาซึ่งความปลาบปลื้ม ภาคภูมิใจในเดชาบารมีของพระองค์อย่างยิ่ง

ผู้เขียนเป็นชาวลพบุรีโดยกำเนิด เป็นเด็กอยู่ต่างอำเภอ เมื่อแรกต้องเข้ามาเรียนชั้นมัธยมต้นในตัวเมืองก็ให้ตื่นตะลึงกับ ลพบุรีเมืองโบราณอย่างมาก อย่างยากจะอธิบายบอกความรู้สึก อย่างไร ก็ดีครูประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมต้นและผู้รู้ในชุมชนบางท่านเสมือน มุขปาฐะได้ช่วยอธิบายให้เข้าใจและได้รู้เรื่องเมืองลพบุรีในระดับหนึ่ง ก่อนจะมาเพิ่มเติมต่อยอดเอาจากตำราของบรรดานักประวัติศาสตร์ ชั้นยอดในภายหลัง เช่น ขจร สุขพานิช นิธิ เอียวศรีวงศ์ ภูธร ภูมะธน และจุฬิศพงศ์ จุฬารัตน์ เป็นต้น พร้อมทั้งข้อมูลจากจดหมายเหตุฝรั่ง อีกจำนวนหนึ่ง ทำให้รู้จักเมืองลพบุรีโบราณมากขึ้น และเคยเขียน สารคดีเล่าเรื่องเมืองลพบุรีหลายบทความในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม มติชนรายวันและสัปดาห์ เช่น เรื่องพระที่นั่งเย็น หุ่นโพนช้าง หุ่นพุดซ้อน ทะเลชุบศร พระที่นั่งสุทาสวรรย์ พลับพลาในป่าไผ่ ทางสายด่วนละโว้-โยเดีย และพระตำหนักเจ้าปลุก เป็นต้น นี่เป็นความ พยายามอีกอย่างหนึ่งและได้พยายามมองเมืองลพบุรีที่ต่างมุมออกไป

ดังปรากฏในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งกว่าจะเสร็จเรียบร้อยก็ทำให้ยุ่งยาก และเหน็ดเหนื่อยมากพอควร ด้วยเมื่อต้นฉบับใกล้เคียงเสร็จก็เกิดล้มป่วย ด้วยไทรอยด์ คาสีโนมา อย่างไม่คาดฝัน ทำให้หนังสือเสร็จล่าช้าออกไป

ขอบคุณอาจารย์พลเอกนายแพทย์ประสาท เหล่าถาวรและ ป่าดี(แพทย์หญิงวันดี จิตวัฒน์)ที่กรุณาให้คำแนะนำเรื่องการบำบัด รักษา

ขอบคุณบ.ก.สุพจน์ แจ่มเร็ว แห่งศิลปวัฒนธรรม มติชน ผู้ให้ คำปรึกษาด้านประวัติศาสตร์และคุณสมพงษ์ นิตกุล นักประวัติศาสตร์ ทองถิ่น อดีตนายกลสมสรโลออน ลพบุรี

และขอบคุณเป็นพิเศษ ลุงๆ และภรรยาของผู้เขียนผู้เป็น กำลังใจให้ในช่วงพักฟื้นและช่วยจัดพิมพ์ต้นฉบับให้อีกด้วย

สุดท้าย ขอขอบคุณสำนักพิมพ์สมิตที่ได้จัดพิมพ์ให้อย่างสมบูรณ์ และสวยงาม

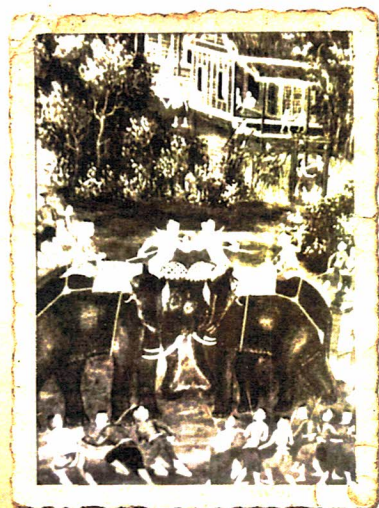
กิติกร มีทรัพย์

สารบัญ

บทที่ ๑	บทกล่าวนำ	๙
บทที่ ๒	สมเด็จพระนารายณ์กับการได้ราชสมบัติ	๒๑
บทที่ ๓	ลพบุรีเมืองโบราณ ฐานที่มั่น	๒๙
บทที่ ๔	เรื่องการศาสนาและการทูตที่ทอดไปสู่การเมือง	๓๕
บทที่ ๕	พันธะสัญญาสยาม-ฝรั่งเศสที่เปลี่ยนไป	๔๗
บทที่ ๖	การรัฐประหาร	๕๓
บทที่ ๗	บทสรุป	๕๙
ประวัติผู้เขียน		๖๑
บรรณานุกรม		๖๒
ภาคผนวก ๑		๖๙
ภาคผนวก ๒		๗๓
ภาคผนวก ๓		๗๕
ภาคผนวก ๔		๗๗
ภาคผนวก ๕		๗๙
ภาคผนวก ๖		๘๐
ภาคผนวก ๗		๘๑
ภาคผนวก ๘		๘๒
ภาคผนวก ๙		๘๓
ภาคผนวก ๑๐		๘๔
ภาคผนวก ๑๑		๘๕
ภาคผนวก ๑๒		๘๗

อนุสาวรีย์เจ้ายี่-เจ้าอ้ายพญา หน้าวัดราชบูรณะ อยุธยา

ภาพฝาผนัง เจ้าอ้าย เจ้ายี่ ชนช้างกัน

พระสถูปที่ฝังพระศพ
พระเจ้าอู่หมพร เมียนมา

บทที่ ๑

กล่าวนำ

สมเด็จพระนารายณ์ทรงใช้ลพบุรีเป็นราชธานีแห่งที่ ๒ ทรงใช้เป็นฐานที่มั่นป้องกันการคุกคามจู่โจมบุกเข้าถึงพระองค์ได้โดยง่ายของฝ่ายกบฏในอยุธยา และการบูรณะปฏิสังขรณ์ลพบุรีช่วยคลี่คลายทุกข์ในพระทัยของพระองค์มากที่สุด ทรงโปรดประทับปีละ ๘ เดือน แม้วาระสุดท้ายแห่งพระชนม์ชีพ ทรงเสด็จสวรรคตที่ลพบุรี

มุมมองทางจิตวิทยาประวัติศาสตร์ คือการประยุกต์ใช้หลักการ (method) และทฤษฎี(theory)ทางจิตวิทยา อธิบายเหตุการณ์และพฤติกรรมบุคคลในประวัติศาสตร์

ในบทความวิชาการเรื่องนี้ ประยุกต์ใช้หลักการทางจิตวิทยา และทฤษฎีทางจิตวิทยาประกอบคำอธิบายเหตุการณ์และพฤติกรรมบุคคลดังต่อไปนี้

๑. หลักจิตวิทยาพัฒนาการ ว่าด้วยพัฒนาการทางกาย จิตใจ และสังคมของเด็ก (เน้นเรื่องการชิงดีชิงเด่นระหว่างพี่น้อง-sibling rivalry กับตัวอย่างบางตัวอย่างในประวัติศาสตร์)